

Nejdek

Lokalita: Karlovarský kraj – okres Karlovy Vary

Vznik: 1851–1858

Začátek–ukončení: zastavení se nachází za pozůstatky kaple Olivetské hory na lesní cestě na západním svahu Křížového vrchu, cílem je kříž na skále pod vrcholem.

Počet zastavení: 14

Přibližná délka trasy: 1300 m

Obtížnost a schůdnost trasy: delší lesní cesta vedoucí serpentínami po prudkém svahu, obtížněji dostupná s kočárky, nevhodná pro invalidní vozíky; skála s vrcholovým křížem dostupná pouze pro pěší

Dne 1. dubna 1840 zemřela Anna Marie Häcklová, majetná nejdecká vdova, která nezanechala žádné přímé dědice. V ústní závěti odkázala 28 000 zlatých na vybudování křížové cesty na Střeleckém vrchu (později nazvaném Křížový). Ten byl pojmenován podle střelnice zdejšího střeleckého spolku, která byla založena na jeho úpatí na počátku 17. století. Fond zřízený z odkazu byl čistě světskou záležitostí, protože nedal církvi žádná práva ani povinnosti. Proto byla jeho správa výnosem krajského úřadu 25. ledna 1856 přidělena městu. Vykonavatelem poslední vůle se stal městský soudce Franz Waldörtl, který od města zakoupil za 2000 zlatých pozemek na svahu Střeleckého vrchu o rozloze přibližně 3,3 hektaru. Byla zřízena Nadace křížové cesty a v roce 1851 se začal realizovat plán na její výstavbu. Bylo nutné zbudovat širokou serpentínovitě se vinoucí cestu v prudkém svahu, která vedla po kamenných terasách. Podél cesty bylo vysázeno na 250 stromů, ponejvíce buků, vrch byl v té době totiž téměř holý. Křížová cesta měla obvyklých 14 zastavení, v kterých byly osazeny dřevěné po-

lychromované reliéfy. Dne 24. října 1858 proběhlo slavnostní vysvěcení křížové cesty páterem Richardem Gürtlerem z chebského konventu františkánů.

V roce 1860 byla před prvním zastavením na křížové cestě postavena kaple Olivetské hory, do které byly přeneseny sochy signované letopočtem 1731, původně umístěné na skále pod věží nejdeckého hradu. Během 2. světové války chodívaly osiřelé ženy do kaple zapalovat svíčky s přáním, aby se jejich milovaný manžel nebo syn vrátili v pořádku domů. Jednalo se o velkou obdélnou kapli krytou valbovou střechou, o rozměrech asi 5 × 10 m. Vnitřní zařízení kaple tvořilo sousoší Olivetské hory a dřevěné lavice. Někdy po roce 1950 byla kaple zbořena, zůstaly jen zbytky obvodového zdiva, kamenný taras a žulové schody, které ke kapli vedly.

V letech 1862–1863 byla postavena kaple Božího hrobu na konci křížové cesty na vrcholu Křížového vrchu v zatáčce před skálou s vrcholovým křížem. Byla to obdélná kamenná stavba s malým půlkruhovým apsidálním presbytářem, krytá plechovou sedlovou střechou. V interiéru pod oltářem se nacházel boží hrob. V roce 1913 se konalo velké procesí u příležitosti 50. výročí postavení kaple a v kapli pak byla sloužena mše svatá. Po vysídlení německého obyvatelstva se kaple začala měnit v ruiny. Z rozhodnutí města z 30. června 2010 byly ruiny strženy a trosky rozhrnuty po okolí.

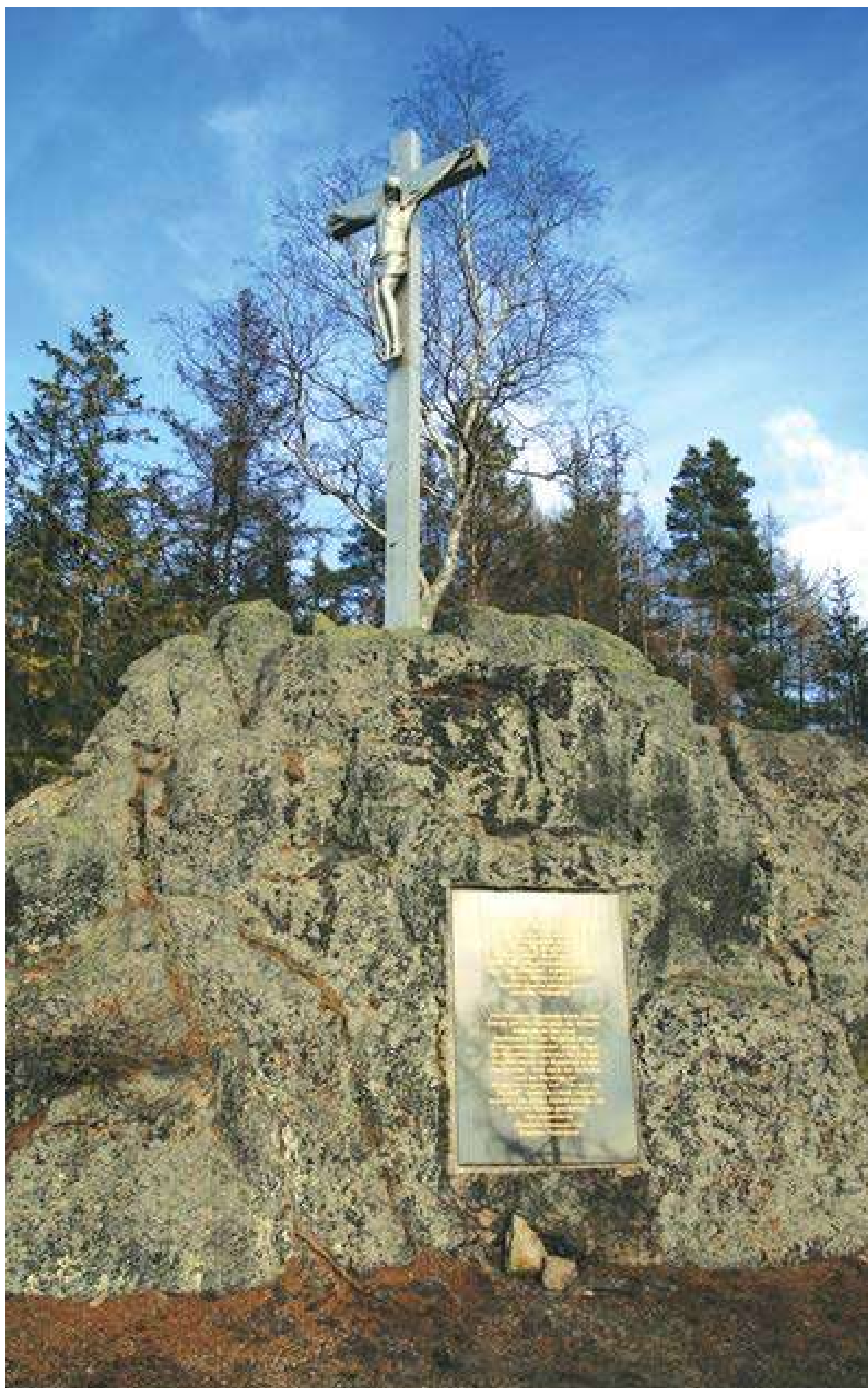
V roce 1863 byl nad posledním zastavením křížové cesty na nejjižnějším vrcholu (688 m n. m.) Křížového vrchu vztyčen v pořadí již druhý dřevěný kříž, zhotovený nejdeckým truhlářským mistrem Wenzlem Waldöstlem. Kříž na holém návrší byl viditelný z náměstí i okolních kopců. V roce 1897 byl nahrazen sedmimetrovým železným křížem s Ukřížovaným. Navrhl jej a odlil ve spolupráci s nejdeckými železárnami klempíř a kovářský mistr Waldöstl, bratr autora dřevěného kříže. Původně býval na temeni skály u kříže umístěn i zdobný litinový plůtek. Ke kříži vedlo 35 kamenných schodů s postranními zídками a schodů vytesaných ve skále.

V roce 1923 proběhla elektrifikace areálu, která zahrnovala i osvětlení jednotlivých zastavení. Byla financována z nadačních příspěvků zemřelé Magdaleny Kernové, Franze Brandnera a také ze sbírek místních občanů a darů nejdeckých železáren.

Přibližně v době vzniku kaple Božího hrobu byla v mohutné skále, v prostoru vyhlávané staré cesty, naproti tehdy ještě dřevěnému kříži vytesána výklenková kaplička, lidově nazývaná „Kristovo vězení“. Do obdélného výklenku byla poté umístěna dřevěná socha Krista ve vězení a nika opatřena dvířky. Socha pocházela stejně jako sochy pro kapli Olivetské hory z výklenku ve skále pod nejdeckým hradem.

Po roce 1945 a zejména v 50. letech 20. století křížová cesta zpustla. Postupně byly zlikvidovány nebo rozkradeny dřevěné polychromované reliéfy. Z celé cesty tak zbývaly pouze holé kamenné kapličky a kříž na vrcholu. Záchrana křížové cesty přišla až v roce 1999. Tehdy bylo založeno občanské sdružení „Jde o Nejdek“, které se zavázalo, že obnoví uměleckou část cesty z finančních sbírek od občanů, z darů místních podnikatelů i z darů německých krajanů, jejichž předci cestu vybuodovali. Finanční pomocí přispělo i město Nejdek, Karlovarský kraj, Česko-německý fond budoucnosti a průmyslové podniky města. Křížovou cestu 31. srpna 2008 slavnostně vysvětil Mons. František Radkovský.

Křížová cesta začíná pozůstatky kaple Olivetské hory. Tvoří ji 14 zastavení v podobě kamenných neomítaných hranolových výklenkových kapliček. Ty jsou stavěny

na obdélném půdorysu z tesaných žulových kvádrů o rozměrech 3,5 × 1,75 × 0,85 m. Jsou završeny trojbokým štítem s profilovanou krycí deskou, původně s hvězdovým křížem z černé litiny, později se zdobeným kamenným křížkem na vrcholu. Na jejich čelní straně byly připevněny ornamentální vlysy, dále dvojice rozet a dvojice hlavic, vše z černé litiny. Později byly kapličky ozdobeny rozetami, hlavicemi a ornamentálními vlysy. Na přední straně kapliček jsou obdélné, polokruhově zakončené výklenky ve tvaru románského okna. Ve výklencích bývaly v minulosti umístěny 140 cm vysoké dřevěné polychromované reliéfy neznámého řezbáře. Koncha niky byla ještě zdobena malým křížem a římským číslem zastavení na křížové cestě. Nové umělecké reliéfy kapliček navrhl a vytvořil v letech 2002–2007 nejdecký výtvarník Heřman Kouba. Jsou zpracované v duchu původních odcizených reliéfů v nazarénském stylu. Z matriční řezby je odlil z umělé pryskyřice karlovarský výtvarník Michal Špora. Heřman Kouba poté odlitky o rozměrech 170 × 90 cm patinoval různými odstíny hnědi. Doplnky a zdobné prvky kapliček navrhl a vytvořil nejdecký výtvarník Stanislav Nádeníček.

Za posledním, čtrnáctým zastavením stoupá cesta k zatáčce pod skálou, kde je nápadná, uměle vytvořená plošina. Až do roku 2010 zde stály ruiny kaple Božího hrobu. Za zatáčkou jsou již viditelné skály se schody vedoucími na plošinu pod vrcholovou skalkou s křížem, na které je osazena česko-německá pamětní deska na rekonstrukci křížové cesty. Plošina je místem dalekého výhledu. Po několika dalších tesaných schodech lze vystoupat až ke kříži. Kapličku „Kristovo vězení“ je možné najít jižně od kříže mezi skalami. Dnes je kaplička prázdná, bez dveří a poničená vandaly.

LK

Pernolec

Lokalita: Plzeňský kraj – okres Tachov

Vznik: 1902

Začátek–ukončení: u kostela sv. Anny Samotřetí při silnici severozápadně od obce Trnová

Počet zastavení: 14

Přibližná délka trasy: 95 m

Obtížnost a schůdnost trasy: snadná, krátká cesta po rovině, dostupná i s kočárky; pro kočárky a invalidní vozíky může být překážkou neudržovaná travnatá plocha

Jeden kilometr severně od Pernolce se při silnici spojující Tachov s Trnovou nachází poutní kostel sv. Anny Samotřetí. Za vznikem poutního místa s křížovou cestou stojí pověst o zázračném svatém obrázku, který se vždy po přemístění vrátil na své původní místo – starou borovici v lese u Trnové. Později tu u studánky vystavěl majitel lesa, jistý Mergl, malou dřevěnou kapli a obrázek byl do ní přenesen. Podle letopočtu na rámu obrazu se tak mělo stát roku 1723. Podle jiných zdrojů tu byla Merglem vystavěna zděná kaple v roce 1726, a to na místě kaple nad pramenem „dobré vody“, která byla v oblibě u pocestných i místních lidí. Údajně se jí chodili napít havíři z blízkého stříbrného dolu již ve 14. století. Dnes byste zde studánku hledali marně. Kaple byla obnovena kolem roku 1791. V roce 1826 tu dal kníže Windischgrätz postavit malou pseudogotickou svatyni o rozměrech 5 × 7,5 m. Na jejím místě pak vznikl v letech 1898–1902 současný novorománský kostelík, postavený rovněž na náklady Windischgrätzů za 80 000 zlatých. Stavba byla vybudována stavitelem Johannem Krausem z Tachova.

Rok 1902 je zároveň údajně rokem vzniku zdejší křížové cesty v bezprostřední blízkosti kostela. Klasicky pojatá cesta má standardních 14 zastavení. První se na-

chází západně od kostela proti jeho vchodu. Přímá linie cesty o počtu sedmi zastavení se pak táhne severovýchodním směrem do cípu pozemku okolo kostela. Odtud cesta (v počtu zbývajících sedmi zastavení) pokračuje opět v přímé linii přibližně jižním směrem. Všechna zastavení jsou pojata jako kapličky na sloupcích s výklenkem (25 × 50 cm), zakončené železnými jetelovými křížky. Kapličky jsou kamenné a vysoké přibližně 265 cm, do hranolových podstavců s půdorysem 52 × 40 cm jsou vyryta římskými číslicemi čísla jednotlivých zastavení. Jejich historizující architektonická podoba plně koresponduje s architektonicky kvalitní novorománskou stavbou kostela a vhodně ji doplňuje. Celý areál je zachován v původní podobě bez pozdějších architektonických zásahů. Výklenky kapliček zdobily původně reliéfy od J. Rumplera z roku 1908. Donedávna byly vystaveny v arciděkanském kostele Nanebevzetí Panny Marie v blízkém Tachově. Dnes jsou po restaurování deponovány v Praze a výklenky v kapličkách zejí prázdnotou. Současný stav křížové cesty je, na rozdíl od nedávno opraveného kostela, žalostný, křížky na kapličkách jsou mnohdy ulámané, poslední tři zastavení ukryvá nepropustná náletová zeleň.

V interiéru kostela je na hlavním oltáři vystaven k úctě poutníků obraz sv. Anny Samotřetí z roku 1826, kterému byla předlohou pozdně gotická socha této světice z kostela sv. Anny z nedalekého Částkova.

LK

Pocinovice

Lokalita: Plzeňský kraj – okres Domažlice

Vznik: 1882

Začátek–ukončení: Začátek v obci Pocinovice již mimo zástavbu, na zelené turistické značce u křížení polní cesty s železnicí, cca 50 metrů nad viaduktem, konec u poutního místa Svatá Anna u Pocinovic.

Počet zastavení: 14

Přibližná délka trasy: 760 m

Obtížnost a schůdnost trasy: delší trasa, vedoucí polní a posléze prudší lesní cestou, dostupná i s kočárky, nevhodná, ale zdatelná pro invalidní vozíky

Nejvýznamnějším poutním místem dolního Chodska je „odedávna“ Dobrá Voda u Pocinovic. Kořeny úcty k tomuto místu pocházejí již ze 17. století, možná již ze středověku. Podle legendy tu v lesích u studánky visel mariánský obrázek Panny Marie Sedmiboletné. Nedaleko se pásli koně, stará slepá kobyla zabloudila ke studánce a sklouzla do ní přední nohou. Voda, která vystříkla, jí navrátila zrak, jak poznali právě přibíhající pasáci. První, na co se kobyla podívala, byl mariánský obraz. Někteří autoři připomínají jinou starou chodskou pověst o pasáčkovi skotu, který si zde omyl bolavou nohu, pomodlil se k Rodičce Boží a noha se mu uzdravila. Podobná pověst se však váže i k druhému poutnímu místu Chodska – Dobré Vodě u Draženova. Zanedlouho se zpráva o uzdravení roznesla a ke studánce přicházela řada poutníků, aby zde našli své zdraví. Počet vyslyšených a uzdravených stoupal. Ti, kterým studánka pomohla, zde pak nechávali na památku svého uzdravení votivní cedulky a obrázky.

Kaple Panny Marie Bolestné

Nejpozději od 17. století stála u pramene dřevěná kaplička, která byla v průběhu času opravována a obnovována. Kaple při prameni byla v roce 1872 nahrazena roubenou obdélnou kaplí s trojbokým závěrem, krytou šindelem. 5. září 1908 však kaple vyhořela a byla nahrazena zděnou kaplí nad pramenem. Převzala název po svých předchůdkyních „U Dobré Vody“ a je zasvěcena Panně Marii Lurdské. Její malebný interiér s jímáním pramene v podlaze kráší doposud řada votivních obrázků a lurdská jeskyně se sochou Panny Marie Lurdské. Četné průvody a množství dalších poutníků si vynutily stavbu rozměrné kaple v blízkosti kaple se studánkou. V letech 1872–1873 tu vznikla ze sbírek poutníků, obecního jmění a odkazu zbožné vdovy Anny Blahníkové kaple Bolestné Panny Marie v neorenesančním slohu, kterou tvoří osmiboká centrální prostora zaklenutá kupolí, na niž navazuje pravoúhlé kněžiště a předsíň. Základní kámen byl položen 9. června 1872 za účasti velkého množství přihlížejících. Jejího vysvěcení pocinovickým farářem P. Janem Vazačem se 13. října 1873 zúčastnilo více než 10 000 poutníků za přítomnosti 9 kněží a několika procesí. Na oltáři je uctíván obraz Panny Marie Bolestné. Četná procesí sem chodila především od Domažlic, Staňkova, Plzně, Klatov apod. Pouť v září 1938 byla ovlivněna napjatou atmosférou. Mezi poutníky chodili ozbrojení vojáci a rušili jejich pobožnost. V roce 1945 zde sloužil mši Mons. Dr. Bohumil Stašek, který byl za vlastenecké kázání na památné vavřinecké pouti poslán fašisty do koncentračního tábora. Na jeho památku byla pojmenována stezka k Běhařovu. Místo bylo udržováno i po roce 1948 a dodnes patří mezi nejživější poutní místa okolí. Hlavní pouť se koná v neděli po 15. září (o svátku Panny Marie Bolestné) a další poutě po svátku Navštívení Panny Marie (2. července) a Nanebevzetí Panny Marie (15. srpna).

Ke kapli vede křížová cesta z roku 1882, zhotovená na podnět faráře Ondřeje Veseláka z Poběžovic z veřejných sbírek. Slavnostně vysvěcena byla v srpnu následujícího roku. Její celková hodnota byla 454 zlatých a 37 krejcarů. Klasicky pojatá křížová cesta má standardních 14 zastavení. Vychází od křížení polní cesty s železniční tratí severně od Pocinovic a využívá polní a posléze lesní cestu, která je zároveň zeleně značenou turistickou trasou. Po celé délce je lemována alejí, jež je v lesní části již hůře rozpoznatelná a částečně zaniklá. Proti třetímu zastavení se přes cestu nachází jednoduchá boží muka. Za šestým zastavením jde cesta přes malý kamenný můstek a za ním je příznačně na pravé straně umístěna malá výklenková kaplička, osazená reprodukcí obrázku sv. Jana Nepomuckého. Kaplička nese letopočet 1882, a vznikla tedy společně s křížovou cestou, s kterou má podobné architektonické rysy, je však menší než jednotlivá zastavení. Od mostku stoupá cesta strměji lesem až ke kaplím poutního místa. Poslední zastavení se nachází asi 40 metrů jižně od kaple Panny Marie Bolestné. Všechny kapličky zastavení jsou shodné, zdobně tesané kamenné žulové desky zakončené trojúhelným štítem, vysoké přibližně 190 cm. Štíty, které nesou reliéf římských číslic jednotlivých zastavení, zdobí asi 60 cm vysoké železné jetelové kříže. Uprostřed každého monolitu se nachází obdélná, do půlkruhu zakončená nika, v které je osazen obraz příslušného zastavení o rozměrech 25 × 40 cm. V současné době jsou v ní umístěny reprodukce obrazů křížové cesty od známé křesťanské výtvarnice Veroniky Kamily Planerové z III. řádu sv. Dominika. Zajímavostí je, že niky se uzavírají poměrně masivními železnými dvířky, která je nutné pro zhlédnutí obrazu otevřít. Před každou kapličkou se na zemi nachází obdélný kámen, sloužící snad jako klekátko. Slohově jsou kapličky poplatné době svého vzniku a nevykazují žádný výraznější architektonický styl.

LK

Radnice

Lokalita: Plzeňský kraj – okres Rokycany

Vznik: 1760, úpravy 1883

Začátek–ukončení: počátek asi 50 m za hrází Městského rybníka v ulici Pod Kalvárií, konec u poutního kostela Navštívení Panny Marie

Počet zastavení: 14

Přibližná délka trasy: 480 m

Obtížnost a schůdnost trasy: vede po asfaltové ulici a posléze prudší polní cestou; dostupná pro kočárky, nevhodná, ale zdatelná pro invalidní vozíky

V malebné poloze na návrší Kalvárii nad městem se nachází barokní kaple Navštívení Panny Marie, postavená kolem roku 1745 (někde se uvádějí zřejmě mylně roky 1735 či 1736) pravděpodobně podle plánů Kiliána Ignáce Dientzenhofera. Nechal ji vystavět držitel radnického panství Jan Václav hrabě z Bubna a Litic. V interiéru je zajímavý oltář z poloviny 18. století, který tvoří nad mensou skupina dřevěných soch pod křížem s Kristem a dvěma dalšími kříži s ukřižovanými, jež plasticky znázorňují celou scénu Ukřižování (sochy sv. Máří Magdalény a sv. Jana byly odcizeny v roce 1995). Nacházela se zde také na epištolní straně na barokním oltáři s baldachýnem z druhé poloviny 18. století uctívaná kopie sochy Zelenohorské Madony (odcizena rovněž v roce 1995).

Cestu ke kapli nechal v roce 1760 ozdobit Jan Nepomuk hrabě ze Šternberka čtrnácti zastaveními křížové cesty, která tvořily kamenné pískovcové sloupy s hlavicemi a obrázky křížové cesty na plechu. V lomu cesty jsou v řadě zastavení umístěna boží

Závěr křížové cesty a poutní kostel Navštívení Panny Marie

muka, snad z roku 1867. Pro sešlost byla původní zastavení křížové cesty v roce 1883 nahrazena novými a v témže roce 2. září posvěcena za účasti asi 5000 poutníků a duchovenstva. Další opravy se cesta dočkala v roce 1922. Staré sloupy původních barokních zastavení byly osazeny na křižovatkách u sídel v okolí. Jeden z nich je druhotně postaven v nedaleké vsi Mostišťe. Ještě v první polovině 20. století byla u každého zastavení v době postní každou neděli pobožnost, která končila v kostele. Nejvíce poutníků přicházelo na Velký pátek. Poutní místo je dosud živé a poutní mše se zde odehrávají v současné době dvakrát do roka. V letech 2009–2014 byla křížová cesta opravena, zbavena křovinatého porostu a nasvětlena.

Klasicky pojatá křížová cesta má standardních 14 zastavení. Začíná ve východní části města za hrází Městského rybníka v ulici Pod Kalvárií, která vede východním směrem. Za pátým zastavením se cesta prudce stáčí k severozápadu a stoupá polní cestou k poutnímu kostelu Navštívení Panny Marie. Všechny kapličky zastavení jsou shodné, tvoří je nikterak zdobené odstupňované pískovcové sloupky, zakončené prostou kapličkou (celková výška přibližně 310 cm) s obdélnou nikou pro obrázek. Završeny jsou železnými křížky. Zaniklé obrázky v nikách nahradily práce Michaely Absolónové – malby na plechu o velikosti 23 × 40 cm (dnes v zastaveních VII až XII nahrazeny reprodukcemi na plastu). Na nejvyšším stupni sloupku jsou upevněny kovové lucerničky a nad nimi je namalována římská číslice zastavení. Před každou kapličkou se na zemi nachází obdélný kámen, sloužící jako klekátko. Na posledním, čtrnáctém zastavení je na horní části dvoustupňového podstavce vyryt letopočet 1883. Slohově jsou kapličky poplatné době svého vzniku a nevykazují žádný výraznější styl. Prostor ve svahu pod jedenáctým zastavením od roku 2020 vyplňují netradičně pojaté sluneční

Původní zastavení křížové cesty u Mostiště

hodiny, které tvář jinak příkladně zrekonstruované křížové cesty spíše kazí. Níže přes cestu pod hodinami je dnes umístěn dřevěný altán, z něhož je pěkný výhled na město i okolní krajinu.

Zřejmě jediné zachované původní barokní zastavení z hrubozrnného pískovce je dnes druhotně osazeno při silnici na okraji blízké vsi Mostiště a v roce 2015 bylo restaurováno. Stupňovaný čtvercový podstavec s dnes již nečitelným nápisem nese válcový sloupek zakončený hranolem s nikou (celková výška přibližně 290 cm), z kterého vyrůstá železný křížek. Původně byly v nikách osazeny obrázky křížové cesty malované na plechu, dnes niku sloupku zdobí obrázek na plechu (22 × 35 cm) s námětem Ukřižování od stejné autorky jako na křížové cestě.

Zajímavostí poutního areálu nad Radnicemi je zachovalá, archaicky vyhlížející poustevna, která zaujme čelní stěnou schválně vystavěnou z hrubých balvanů. Byla založena v roce 1751 Janem Václavem hrabětem z Bubna a Litic. V poustevně pak byl až do zrušení poustevníků v roce 1782 poustevník ivanita a posléze terciář František Fidel „de Sigmaringa“, který se staral o chod poutního místa.

LK

Rokycany

Lokalita: Plzeňský kraj – okres Rokycany

Vznik: 1857

Začátek–ukončení: Začátek v severní části Rokycan na louce napravo za mostem přes Holoubkovský potok, konec pod kaplí sv. Kříže na návrší Kalvárie (též Voldušské návrší).

Počet zastavení: 13

Přibližná délka trasy: 180 m

Obtížnost a schůdnost trasy: prudším svahem lesní cestou pro pěší; schůdná s kočárky, nevhodná pro invalidní vozíky

Na počátku zde stála kaple Panny Marie Bolestné, postavená v roce 1768 jako výraz soukromé zbožnosti Roziny Krieslové (dnešní podobu určila zřejmě až přestavba roku 1858). Její nadace existovala ještě v roce 1927. Kaple, postavená na břehu Holoubkovského potoka v dnešní ulici Josefa Tomáška, byla opravena a opět vysvěcena v roce 1991. Chodila od ní až do roku 1950 na Velký pátek o Velikonocích procesí na Voldušské návrší. Na něm byla v roce 1857 zřízena nákladem obce Rokycanské křížová cesta. Dnes se návrší říká Kalvárie a podle lidového podání zde byl posvátný háj pohanů, kde se uctívala jakási bohyně Krosina a posléze zde prý byl vztyčen vysoký dřevěný kříž. Bylo zhotoveno třináct kamenných sloupků s neumělými obrázky podle předlohy akademického malíře Josefa Führicha, které však časem sešly. Jejich autorem byl natěračský mistr Pikolon. V roce 1922 byla cesta vyzdobena obrázky malovanými na plechu od rokycanské malířky Olgy Runtové. I ty se nedochovaly. Město Rokycany přistoupilo v roce 2014 k restaurování kamenných sloupků. Stejně jako u malířky Runtové byly zpracovány návrhy současných obrázků dle křížové cesty malíře Gebharda

Vchod do jeskyně božího hrobu

Fugela (vybrány jen nejdůležitější postavy výjevů). Návrhy zpracovala MgA. Helena Štěrbová, vlastní malbu na nerezový plech pak provedla paní Anna Urbanová z Kozojed. Jednotlivá zastavení, vysoká okolo 3,4 metru, jsou tvořena kamennými sloupky s číselným označením, osazenými na čtvercových patkách, vrchol je zakončen profilovanou hlavicí s kaplicovým nástavcem a kamenným křížem. V čele kaplicových nástavců byl vždy usazen malovaný obrázek daného výjevu.

Zajímavostí rokycanské křížové cesty je její XIV. zastavení, Uložení Ježíše do hrobu, které tvoří umělá, asi 13 metrů dlouhá jeskyně, zpodobňující boží hrob. Nachází se přibližně 20 metrů za XIII. zastavením ve skalnatém svahu. Na konci jeskyně je dosud patrné vytesané Kristovo lože, samotná socha Krista však již dávno chybí. Někdy je ale v literatuře uváděno, že zde bylo umístěno dřevěné sousoší Krista modlícího se na hoře Olivetské. Měly se zde konat pobožnosti i na Zelený čtvrtek.

Shodně s křížovou cestou vznikla v roce 1857 na jejím konci v místě původního dřevěného kříže i kaple sv. Kříže, která je někdy považována za XIV. zastavení. Jedná se o prostou kapli, připomínající románskou rotundu bez apsidy, s kupolí a lucernou. Za vznikem kaple prý podle lidového podání stojí strašidelné vidění dvou děvčátek a městská rada tu pak zřídila kapli, aby návrší nebylo postrachem města. V interiéru je dnes osazen kříž s trnovou korunou. Posvátný areál ještě doplňoval dřevěný altán, sloužící poutníkům k odpočinku. Jeho zbytky byly odstraněny někdy po druhé světové válce. 13. října 1991 byla opravená kaple znovu vysvěcena. Na Květnou neděli roku 2007 tu byla místní farností uspořádána „křížová cesta“ a uvedla opět v život zdejší kalvárii. Chodí se pravidelně na Květnou neděli.

Východiskem křížové cesty může být v souladu s historickou tradicí kaple Panny Marie Bolestné v ulici Josefa Tomáška. První zastávka křížové cesty je až na louce za mostem přes Holoubkovský (někdy též Borecký) potok. Odtud již cesta stoupá

Kaple Panny Marie Bolestné

Kaple sv. Kříže

do svahu pravidelnými serpentínami, lemovanými jednotlivými zastaveními, až ke kapli sv. Kříže. Nedávno byla cesta zbavena křovinatého porostu. Návrší Kalvárie je zároveň součástí Přírodní památky Rokycanská stráň. Předmětem ochrany je geologická lokalita s typickým sledem klabavských vrstev barrandienského ordoviku.

LK

Stříbro

Lokalita: Plzeňský kraj – okres Tachov

Vznik: 1837

Začátek–ukončení: začátek na žluté turistické značce ve svahu Křížového vrchu východně od města, konec na vrcholku kopce u dřevěného kříže

Počet zastavení: 14

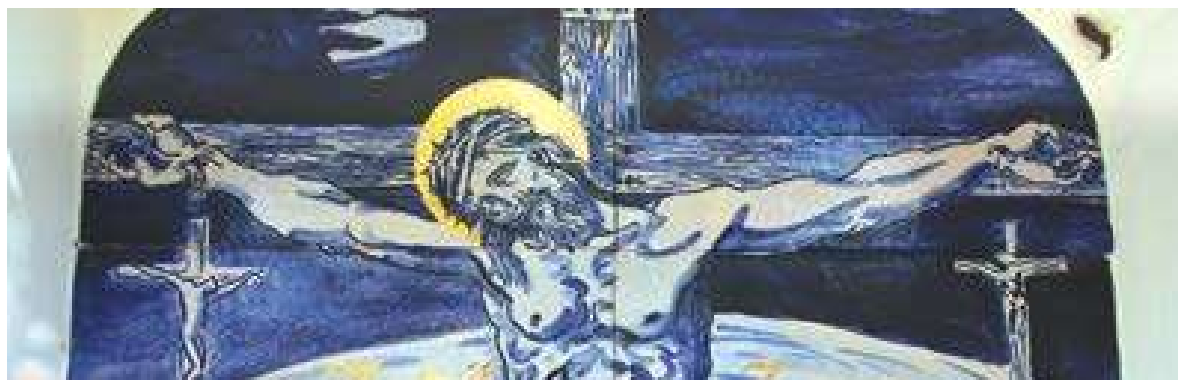
Přibližná délka trasy: 280 m

Obtížnost a schůdnost trasy: lesní cesta vede od VI. zastavení prudkým svahem, nezdolitelným s kočárky či invalidními vozíky

Podnět k vybudování křížové cesty dal stříbrský měšťan Anton Battiek ve 30. letech 19. století. Zorganizoval sbírku na vybudování křížové cesty, zakončené křížem na vrcholku kopce Ronšperku, později podle křížové cesty nazývaného Křížový vrch. Byla postavena za 365 zlatých. Kapličky byly vysvěceny 17. září 1837 a v blízkosti Stříbra tak vzniklo nové poutní místo. Autor a vzhled obrazů nejsou známi. V roce 1892 byla křížová cesta zrestaurována. Kaple byly obnoveny v roce 1926 na náklady stavitele Josefa Ernstbergera, který respektoval zbožné přání své zesnulé matky. Nově nabarven byl i dřevěný kříž na vrcholu. Ze sbírek a využitím zbytku fondu na pořízení zvonů byly v roce 1929 získány i nové olejomalby na dubových deskách do jednotlivých zastavení. O renovaci poutního místa se zasloužil především stříbrský děkan G. Krieglsteiner. Po vystěhování německého obyvatelstva v roce 1945 již nebyla křížová cesta udržovaná, a tak kapličky až do roku 2011 postupně chátraly. V tomto roce byla započata jejich obnova občanským sdružením Ronšperk, zakončená v roce 2013. Obnova stála

600 000 Kč, převážně z evropské dotace. Podle pěti původních zachovalých obrazů, které jsou uchovány ve stříbrském muzeu, a předlohy křížové cesty od akademického malíře Josefa Führicha vytvořil jednotlivá zastavení akademický malíř Ivan Komárek. V dílně se pak za pomoci keramika Františka Švancara obrazy přenesly stylem holandské fajánse na kachle a ty byly v roce 2012 osazeny do kaplí. Křížová cesta vrcholí prostým dřevěným křížem. 22. června 2013 byla cesta slavnostně požehnána.

Klasicky pojatá křížová cesta má standardních 14 zastavení. První kaplička se nalézá na lesní cestě značené žlutou turistickou značkou ve svahu Křížového vrchu východně od města. Od šestého zastavení cesta prudce stoupá až téměř k vrcholu Křížového vrchu (472 m n. m.), v jehož blízkosti je osazen prostý dřevěný kříž. Pod ním je částečně upravená vyhlídka přes řeku na město. Místo však hyzdí přítomnost ocelové konstrukce televizního vysílače. Jednotlivá zastavení tvoří prosté zděné obdélné kaple (o rozměrech 2 × 1 m) bez architektonických detailů, zakončené trojúhelnými štíty a střechou z tašek. Výška kapliček je přibližně 2,4 m. V čele štítů jsou latinskými číslicemi označena jednotlivá zastavení a pod nimi vyplňuje kaple velká, obdélná, do půlkruhu zakončená nika, v které je osazen obraz příslušného zastavení na osmi kusech kachlů.

LK